

Taal als een jas

Claertje Frieke

Taal als een jas

Dit kinderboek van Claertje Frieke verschijnt voorjaar 2016 bij uitgeverij *HaEs producties*. Dit avonturenboek vol illustraties van Rick de Jongh is geschreven voor kinderen uit de bovenbouw van de basisschool. Het is verrassend om (voor) te lezen en prikkelt de fantasie over taal, want taal is zoveel meer dan alleen grammatica en spelling. Met taal kun je effect bereiken, net als met verkleedkleden. Daarom is *Taal als een jas* een aanrader voor ieder kind dat van spelletjes houdt en wil ontdekken wat je met taal kan bereiken. En voor iedereen die kinderen liefde voor taal wil meegeven op een speelse manier.

Carlijn houdt van knutselen en zit vaak met haar ouders alleen. Tot ze 's zomers ontdekt dat ze ook met taal kan knutselen. Voor ze het weet heeft ze de G-kracht club opgericht met drie andere kinderen. Ze beleven nog veel meer dan het achtbaanavontuur waar het allemaal mee begon. Als ze 'taal als een jas' aandoen, neemt opeens het hele dorp hen bloedserieus, en waar dat op uitloopt ...

Taal als een jas vertelt niet alleen het verhaal van Carlijn en haar vrienden. Onder elke pagina staat informatie over taal met

spelideeën. Deze informatie en spelletjes grijpen terug op de inhoud van het avonturenverhaal.

Taal als een jas verschijnt maart 2016 bij uitgeverij *HaEs producties* in De Bilt. Op de website van *HaEs producties* kunt u verder kennismaken met dit aantrekkelijke avonturenboek voor kinderen. En via het webformulier kunt u alvast één of meer exemplaren reserveren. www.haes-producties.nl/taal-als-een-jas/
Het formaat van deze folder (14,8 x 21 cm (A5)) is kleiner dan het formaat van de definitieve uitgave: 16 x 23 cm.

Hoofdstuk 7 *Bloed onder de braamstruik*

Er ritselt iets. Wonen er muizen op zolder? Carlijn ligt slaperig naast de schuifdeur op zolder. Opeens schuift er een dienblad over de drempel. Alleen Diets hoofd steekt boven het trapgat uit. Carlijn vindt het er eng uitzien.

'Hoi Diet!' fluistert ze schor.

En als ze vier glazen warme thee ziet: 'Lekker!'

Diet vraagt of ze nog lang hebben liggen kletsen. Ja dus.

'Niets van gemerkt!' fluistert Diet.

'Luister, wij zijn even weg. Naar de kerk hier in het dorp. Rond elf uur zijn we weer terug.'

'Hoe laat is het?'

'Bijna half tien. Op tafel staan croissantjes. Wijs jij ze alles?'

Carlijn knikt. Ze kijkt kort naar de slaapzakken achter haar en fluistert dan 'Tot straks!'

Mooi, denkt ze, dan kunnen ze zo overleggen over hun geheime Zomer Zijspan Plan.

Ze hoort hakjes op de trap en een klik van de voordeur.

Carlijn kijkt naar het zwarte papier voor het tuimelraam. Hom noemt het zijn 'uitslaapgarantie.' Ze zet het op een kier. Een streepje licht

Nederlandse woorden kunnen groeien met iets erachter, zoals in uitslaapgarantie. Groeiwoorden schrijf je aan elkaar, denk bijvoorbeeld aan blindegeleidenhondentrainingsweekprogramma.

Maak zelf een superlang woord of kijk in een blad of je er een ontdekt.

valt op Kelly's zwarte glanshaar. Om kwart voor tien heeft iedereen thee gepakt.

'Het lijkt wel blauw, jouw haar!', verzekert Carlijn Kelly. 'Echt waar, heel geheimzinnig.'

Kelly is verbaasd gaan zitten. Dat haar vindt ze het stomste aan zichzelf, 'eerlijk gezegd'. Ze kamt het langzaam.

'Ik vind mijn melkkiezen het stomst', vertelt Sam. 'Nog zoou groep zes.' Sams haar zit plat op zijn voorhoofd.

'En ik m'n hangwangen,' stamelt Lars.

Hij schudt koddig met zijn kop. Kelly en Carlijn vinden hem net een hamster.

'In mijn klas noemen de meisjes mij het babyface', moppert Lars.

Sam rekt zich uit onder het hoogste punt op zolder. Hij pakt twee borstels uit zijn tas. In elke hand houdt hij er een. Dan ragt hij door zijn haar, heel snel, totdat het alle kanten op staat. De anderen kijken toe hoe hij dat gaat fixen.

'Kom op, stelletje hamsters!' roept Sam. 'Waar is hier de douche ook weer?' Hij dribbelt de trap af met zijn sporttas.

Even later zitten ze beneden te ontbijten.

'Lekker dik hagelslag!' zegt Carlijn.

'En geen peuters!' Kelly slaakt een zucht.

'Die zitten echt overal aan.'

'Mmm, jullie weten nog niet hoe erg broers zijn. Ze weten alles beter', zegt Lars.

Carlijn vertelt hoe erg het is om enig kind te zijn.

In veel talen kun je alleen woorden achter elkaar zetten met lijmwoorden ertussen zoals 'voor' en 'in'. Bijvoorbeeld 'het handvat voor de koffer in het vliegtuig' en dan weten ze meteen dat je bedoelt: 'het vliegtuigkofferhandvat'. Zulke talen hebben plakwoorden en geen groeiwoorden.

Sam knikt: 'Dan ben je altijd in de minderheid.'

's Middags gaan ze naar de Biesbosch met Hom en Diet. Als ze genoeg hebben van het zonnen gaat Carlijn met Sam en Diet bramen plukken. Ontzettend groot zijn die dit jaar. Binnen een uur zitten hun tassen vol. Bovendien kunnen ze niet verder, want de struiken staan hier dicht op elkaar.

Terwijl ze teruglopen, bekijken ze hun armen. Ze zitten onder de schrammen.

Sam steekt zijn tong uit naar Carlijn. Blauw.

'Heb ik dat ook?' wil Carlijn weten.

Sam grijpt naar zijn tas. Hij heeft het over een selfie, met blauwe tongen.

Maar zonder telefoon lukt dat niet. Dan zien ze Hom met

zijn rug tegen

een boom zitten. Het water klotst en opeens roept Hom: 'Beet! Jullie hebben beet!'

Snel draait Lars zijn visdraad omhoog. Kelly kan sneller draaien aan haar hengel. Het maakt een snorrend geluid.

'Geen spatjes hè?' Sam staat in het water en slaat zijn warme armen om zijn lijf.

Zodra de vis binnen is, spatten ze elkaar helemaal nat. Kelly en Lars

Ken je Franse plakwoorden? Bijvoorbeeld het 'menu du jour' uit restaurants. Bij Engelse sporten heb je 'home runs' en 'ice skating'. Ken je meer Engelse plakwoorden?

storten zich nu ook in het water. Carlijn voelt de schrammen prikken. Als snoeken maar geen bloed ruiken...

Met zijn vieren zwemmen ze naar het stuk eiland achter het dichte struikgewas. Ze klimmen aan land om even bij te komen. En even later zitten ze onder de bosjes. Eindelijk kunnen ze fluisteren over die vis. Die is natuurlijk voor hun Zomer Zijspan Plan, hun ZZP. Vrijdag kunnen ze dan mooi vissoep gaan verkopen in de muziektent. En daar kopen ze dus een zijspan van, voor bij Diets motor. Maar dat ZZP is echt strikt geheim.

Ze zitten op stoffig zand en Carlijn wijst Kelly een paar torretjes aan. 'Wantsen', weet Sam.

'Eng', vindt Carlijn, maar Kelly vindt ze mooi.

Raad de betekenis van de volgende plakwoorden uit de Afrikaanse taal Boedoe:

1. Idhaa yoh magabo (letterlijk 'de plaats van een markt')
2. Idyo-yoh-mwaná (letterlijk 'het voedsel van een kind')
3. Mwan-oh-ékáá (letterlijk 'een kind van een huis')
4. Mwan-oh-toó (letterlijk: 'een kind van een slaap')

Lars zegt langzaam: 'We moeten wel een eed zweren, voor de geheimhouding.'

Hij kijkt hen aan. De anderen zijn stil. 'Mijn broers gebruiken bloed.' 'Hè bah', rilt Kelly. 'Moet dat?'

Maar Carlijn heeft al een doortje afgebroken. Ze prikt een gaatje in haar vinger. Een dieprode druppel parelt naar boven.

'Ai', Carlijn kijkt strak naar een wants met een turquoise schild.

Lars pakt het doortje van Carlijn aan. Hij veegt het langs zijn hand.

De doorn maakt een schram op zijn knokkels. Er zit bloed aan. Kelly plukt een doorn van een tak boven haar hoofd. Ze doet Lars na.

In de wind klinkt ergens vaag een hoge stem 'Waar zitten jullie?'

Sam ademt zwaar. Dan krast hij een diepe schram in zijn enkel en veegt het zweet van zijn voorhoofd. Nu moet iedereen een druppel bloed geven.

'Het moet hierop', Lars schuift een steen in het midden. 'En dan tegelijk: "Ik zweer trouw aan ons clubgeheim."' "

'Ik tel af van tien tot één, en bij ignition zeggen we het.'

Even later klinkt het plechtig en precies tegelijk.

Ze tellen opnieuw van tien tot één en duiken dan precies tegelijk onderwater.

Carlijn blijft even onder water zwemmen. Ze doet haar ogen open maar het is gitzwart. Normaal zou ze bang zijn. Maar het water is warm en ze hoort de anderen.

'Waar zaten jullie nou?' Diet staat bij de boot en opent de ton.

Tot de rand zit witvis. Een beetje suf van de zon trekt ze haar schouders vragend omhoog.

'Verrassing! Ehm, voor onze ouders', verzint Lars er achteraan.

Hom is daar wel voor te porren. 'In de vrieskist kan best vijf kilo voor alle ouders.'

'Tja, als ze van vissen houden...', stemt ze in.

In het Nederlands kan je roepen als je iets heel groot vindt:

'Wat een kanjer van een tomaat.' Of als je iemand heel groot vindt:

'Wat een reus van een kerel'. Dat lijken wel plakwoorden! Ken jij zulke uitroepen?

Terug in Olmcoop mag Lars de vissen wassen. Hom fileert ze. 'Blekkes wat is die brasem glad', vindt Lars als hij de filet in vriezerbakjes stopt met Diet.

Kelly draait gehaktballetjes en als Sam beneden komt, begint hij aan een bosje selderij. Zoals Hom het voordoet, lijkt het wel een tak, met alle blaadjes strak tegen elkaar. Sam snijdt er hele fijne plakjes vanaf. Kelly grinnikt over Sams kapsel. Zijn spikes zijn verdwenen na zo'n waterdagje.

'En jouw K3 speldjes liggen op de bodem van de Biesbosch! Waren veel te roze', vindt Sam.

'Daar wen je dan maar aan', zegt Diet tegen Sam. Ze zet een roze koksmuts op Kelly's hoofd.

'Aan dat raas.'

Ze kijken haar wazig aan.

'O raas? Dat zeggen ze in Olmcoop voor roze.'

'Het hele huis ruikt naar selderie', Hom snuift eens diep. 'Lekker.' Maar Carlijn kijkt verschrikt. Daar hadden ze geen rekening mee gehouden. Hom is blind en ruikt alles. Die vissoep kunnen ze nooit hier maken vrijdag...

Kijk op www.haes-producties.nl/taal-als-een-jas/ om meer over Carlijn en haar vrienden te weten te komen. Hun hele avontuur kan je lezen vanaf maart 2016.

Antwoorden *Boedoe*-plakwoorden betekenis:

1. Marktplein, 2. Kinderportie 3. Buitenplee, 4. Dutje